

บทที่ 1

ความเป็นมา

1. สถานการณ์

ในช่วงหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวทุกปีจะเกิดสภาพการว่างงานในชนบท ทำให้ราษฎรอพยพเคลื่อนย้ายไปหางานทำในเขตเมืองใหญ่ อันเนื่องมาจากความยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน และสภาวะความแห้งแล้ง ในปีใดที่มีความแห้งแล้งรุนแรง ก็ยิ่งจะทำให้ราษฎรชนบทอพยพไปหางานทำในเมืองมากขึ้น ในปีหนึ่ง ๆ จะมีราษฎรอพยพเคลื่อนย้ายจากชนบทไปหางานทำในเมืองประมาณ 1 ล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่มีความรู้ น้อยหรือเป็นแรงงานไม่มีฝีมือ เมื่อเข้าไปอยู่ในเขตเมืองจะได้รับค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำ รายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ครอบครัวแตกแยก เด็กเร่ร่อน การใช้แรงงานเด็ก ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี และปัญหาที่อยู่อาศัยแออัด เป็นต้น

จากสภาพปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองดังกล่าวข้างต้น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พยายามแก้ไขปัญหามาโดยตลอด โดยการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การส่งเสริมการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย การแจกเมล็ดพันธุ์พืช และการจ้างแรงงานในชนบท สำหรับในส่วนของกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ได้จัดทำแผนชะลอการอพยพแรงงานรูดฤดูกาลเพาะปลูกใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2536 โดยเน้นการสร้างงานในหมู่บ้าน การสร้างรายได้และพัฒนาฝีมือแรงงาน และการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชนบท ทั้งนี้ เพื่อชะลอการอพยพแรงงานในชนบทและกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบท รวมทั้งการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มโอกาสการมีงานทำ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งคาดว่าจะสามารถชะลอการอพยพแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองได้ปีละประมาณ 122,000 คน ในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานแผนชะลอการอพยพแรงงานรูดฤดูกาลเพาะปลูกใหม่

3. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเฉพาะกรณีแผนชะลอการอพยพแรงงานรูดฤดูกาลเพาะปลูกใหม่ของจังหวัดนครศรี-

ธรรมราช

.../4. ประโยชน์...

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานแก้ไขปัญหการอพยพแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองในภารกิจของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง สามารถพิสูจน์ได้ด้วยตัวเลขทางสถิติ อาทิ อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและข้อมูลอื่น ๆ เช่น ตัวเลขของผู้มีงานทำที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีจาก 25.8 ล้านคน ในปี พ.ศ.2528 เป็น 30.6 ล้านคน ในปี พ.ศ.2532 ตัวเลขอัตราการว่างงานระหว่างปี พ.ศ.2530-2535 ลดลงอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำก็เพิ่มไปอย่างต่อเนื่องเช่นกัน เช่น ในกรุงเทพมหานคร ได้ถูกกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 73,78,90,100 และ 115 ในระหว่างปี พ.ศ.2531-2535 (รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาแรงงานภายใต้ ความรุดหน้าทางอุตสาหกรรม สมาคมนักสังคมสงเคราะห์ฯ : 2539)

2. ในท่ามกลางความสำเร็จดังกล่าวข้างต้น มีปัญหาซ่อนเร้นอยู่หลายประการ เช่น ฐานตัวเลขของผู้ว่างงานจำนวนประมาณร้อยละ 4 แต่หมายถึงผู้ว่างงานถึงประมาณ 1.4 ล้านคน ซึ่งสูงกว่าความต้องการแรงงาน โดยเฉพาะตำแหน่งงานใหม่มาก ในด้านลักษณะของผู้มีงานทำ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ได้รับค่าตอบแทนแรงงานน้อยหรือเป็นแรงงานที่ขาดฝีมือ และประมาณร้อยละ 80 มีค่าจ้างไม่เกินอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยในปี พ.ศ.2536 ประมาณได้ว่ามีผู้มีงานทำประมาณร้อยละ 83.2 ที่มีรายได้ไม่เกิน 4,000 บาท ในแง่การศึกษาประมาณร้อยละ 80 ของผู้มีงานทำมีการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อัตราค่าจ้างขั้นต่ำก็อยู่ในระดับที่ต่ำเกินไปที่จะทำให้ผู้ใช้แรงงานสามารถเลี้ยงตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ยิ่งโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพบุคลากรของตนเองยังเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ด้านการใช้แรงงานเด็ก แม้ว่าการแก้ไขปัญหามุ่งประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แต่การลดลงของแรงงานเด็กปรากฏผลชัดเจนเฉพาะนอกเขตเทศบาลเท่านั้น สำหรับในเขตเทศบาลสถิติกลับเพิ่มขึ้นจาก 43.6 พันคน ในปี พ.ศ.2532 เป็น 46.3 พันคน ในปี พ.ศ.2535 โดยเฉพาะแรงงานเด็กชาย

3. ในด้านปัญหาสังคม การขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลหลายประการ ซึ่งเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาวหลายประการ เช่น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างครัวเรือนระดับต่าง ๆ ตลอดทั้งชนบทกับเมืองมีมากขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง การขาดแคลนบริการพื้นฐาน ปัญหาการปรับตัวของสังคมไทยให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทมีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลง โครงสร้างครอบครัวมีสมาชิกน้อยลงและเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ทำให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง ไม่สามารถดูแลหรือเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้กระบวนการทางสังคมแก่สมาชิกในครอบครัวได้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวเติบโตอย่างขาดความมั่นคงทางจิตใจ ก่อให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมา กลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

...จากการเปลี่ยนแปลง...

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์เลี้ยงตนเองได้ และผู้อยู่นอกระบบประกันสังคม ซึ่งรัฐต้องเพิ่มภาระในการดูแลช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น (การกำหนดเครื่องจักรวัดผู้ด้อยโอกาสทางสังคม กรมประชาสงเคราะห์ : 2536 น.11-13)

4. กรมประชาสงเคราะห์ได้คาดประมาณผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในความรับผิดชอบในปี พ.ศ. 2539 คือ ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยประมาณ 12.2 ล้านคน หรือประมาณ 310,000 ครอบครัว เด็กและเยาวชนที่ประพฤติน่าไม่สมกับวัย เด็กในครอบครัวแตกแยก เด็กในครอบครัวยากจน ประมาณ 3 ล้านคน สตรีผู้ด้อยโอกาส การศึกษาค่ำ ถูกกระทำทารุณทางเพศ ประมาณ 20,000 คน ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ขาดผู้ดูแลอุปการะประมาณ 284,000 คน ผู้พิการประมาณ 360,000 คน คนเร่ร่อนขอทานประมาณ 300,000 คน ราษฎรยากจนไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ประมาณ 200,000 คน ประชากรชาวเขาประมาณ 700,000 คน และผู้ป่วยและผู้ติดเชื่อเฮดส์ ประมาณ 700,000 คน (บรรยายสรุปงานกรมประชาสงเคราะห์ : 2539)

4. ด้านสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านชนบท มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากระบบเศรษฐกิจที่ต้องใช้กำลังแรงงานร่วมกันทำมาหากินได้ลดน้อยลงไป แต่มีการจ้างแรงงานบุคคลภายนอกเข้ามาแทนที่ ลักษณะการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ในรูปแบบครอบครัวขยายลดน้อยลงไป ด้านเศรษฐกิจในชนบท มีปัญหาด้านประสิทธิภาพในการผลิตค่อนข้างต่ำ เนื่องจากขาดการบำรุงรักษาที่ดิน การขาดแคลนน้ำ ขาดแคลนเงินทุน ขาดการใช้เทคนิคการผลิตแบบใหม่ และปัญหาการว่างงานในช่วงภายหลังการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว (รัชนีกร เศรษฐโชติ สังคมวิทยาชนบท : 2528)

5. ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่น(รายงานการวิจัยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในและนอกนิคมสร้างตนเอง,2533) จากการศึกษานักวิชาการได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นไว้ ดังนี้

5.1 สภาพทางเกษตรกรรมและพื้นที่ทำกิน เมื่อภาวะดินน้ำอากาศไม่อำนวย การเพาะปลูกมีปัญหา รายได้ไม่แน่นอน ประชากรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองก็จะอพยพเข้าสู่เมืองเพื่อ โอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาว และเป็นแรงงานไร้ฝีมือ

5.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจในเขตเมือง เป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญในการย้ายถิ่นของประชากรจากชนบท รวมทั้งการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว และการเผยแพร่ข้อมูลสื่อสารซึ่งสามารถรับรู้ได้อย่างทั่วถึง

5.3 ปัจจัยทางประชากร ขนาดของประชากรแต่ละภาคแตกต่างกัน ภาคที่มีประชากรมาก จะอพยพมาก

5.4 ค่าจ้างแรงงานที่แตกต่างกัน แหล่งที่มีค่าจ้างแรงงานสูง จะมีแรงงานคนย้ายไปทำงานมาก ในเขตเทศบาลค่าจ้างสูงจึงทำให้คนชนบทอพยพเข้าหางานทำในเมือง

5.5 ปัจจัยหลักคั่นที่เป็นตัวเร่งให้ชาวชนบทตัดสินใจอพยพเข้าสู่เมือง(รัชนิกร เศรษฐโร : 2526) ได้แก่

- (1) ที่ดินขาดความสมบูรณ์
- (2) สภาพดิน น้ำ อากาศ ไม่ปกติ ฝนแล้งหรือน้ำท่วม
- (3) ความกดดันจากการเพิ่มประชากร
- (4) การทำงานตามฤดูกาล ซึ่งในแต่ละปีจะมีช่วงว่างงาน
- (5) การพัฒนาค่านิยมใหม่ ทำให้การติดต่อสื่อสารและการเดินทางสะดวกสบายขึ้น

5.6 ปัจจัยดึงดูดให้คนชนบทอพยพเข้าสู่เมือง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ได้แก่

(1) ศูนย์กลางการศึกษา และโอกาสได้งานทำมีมากกว่า ก้าวหน้าได้เร็วและมีชีวิตที่สะดวกสบายกว่าในชนบท

- (2) อัตราค่าจ้างและรายได้ที่สูงกว่า
- (3) ชีวิตสะดวกสบายกว่า
- (4) คำชักชวนจากญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง

5.7 การอพยพไปทำงานนอกหมู่บ้าน (รายงานการวิจัยสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านแล้งซ้ำซาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษากรณีบ้านปะอ่าว ตำบลปะอ่าว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ : กรมประชาสงเคราะห์, 2540) พบว่า คร่าวเรือนร้อยละ 67.2 มีสมาชิกในครัวเรือนอพยพไปทำงานนอกหมู่บ้าน ซึ่งร้อยละ 27.2 รู้สึกไม่ชอบ เพราะทำให้ขาดความอบอุ่น คิดถึง และห่วงคนที่ไปทำงานที่อื่น

5.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยไม่ให้คนในหมู่บ้านอพยพไปทำงานที่อื่น (รายงานการวิจัยสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านแล้งซ้ำซากฯ : 2540, น 40-41) ถึงร้อยละ 88.0 ให้ใช้วิธีรับช่วงงานจากโรงงานมาทำในหมู่บ้านให้มีงานทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รองลงมาร้อยละ 82.4 ให้ใช้วิธีจัดทำแหล่งน้ำให้เพียงพอทำการเกษตรกรรมได้ตลอดปี ร้อยละ 46.4 ให้หางานให้ทำในหมู่บ้าน หาอาชีพเสริม เช่น ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และค้าขาย และร้อยละ 3.2 มีความเห็นว่าให้รวมกลุ่มทำผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมืองเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน

5.9 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาศักยภาพของคนด้วยการส่งเสริมให้ประเทศมีโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม มีการกระจายตัวของประชากรที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ของประเทศ การพัฒนาสติปัญญาและทักษะฝีมือแรงงานให้คนไทยทุกคนมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นในกระบวนการผลิตและสามารถปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการพัฒนาสุขภาพและพัฒนามนุษย์ที่มุ่งเสริมสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า และมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันโรค

5.10 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 คือ

- (1) ประชากรกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถดำรงชีพในสังคม และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพเพียงพอในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ
- (2) ประชากรกลุ่มเป้าหมายได้รับการสวัสดิการสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) การจัดสวัสดิการสังคมเน้นมาตรการเชิงรุกในการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม และให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน
- (4) ประชาชนมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน
- (5) ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและดำรงชีวิตร่วมกันในวิถีทางประชาธิปไตย (แผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2540-2544)

5.11 กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบทว่า เป็นโครงการที่ทำให้ผู้ด้อยโอกาสมีงานทำในพื้นที่และมีรายได้ในการครองชีพเพิ่มขึ้น (การประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท กรมประชาสงเคราะห์ : 2540)

5.12 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้รายงานผลการประเมินผลโครงการฝึกอาชีพในชนบท ตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูกาลเพาะปลูกใหม่ ปีงบประมาณ 2537 ว่า สามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีฝีมือในการทำงาน เพิ่มโอกาสการมีงานทำและมีรายได้ระหว่างการฝึก ช่วยให้ไม่ต้องอพยพจากท้องถิ่น

บทที่ 8

การดำเนินงานแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่

ส่วนที่ 1 ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2536 อนุมัติให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ดำเนินการตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้ราษฎรได้มีงานทำในหมู่บ้านและได้รับการฝึกอาชีพ รวมทั้งผู้ด้อยโอกาสได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคม อันจะช่วยให้บุคคลเหล่านี้ไม่ต้องอพยพออกไปทำงานในเขตเมือง ซึ่งได้กำหนดแผนงานรวม 3 แผนงาน ได้แก่ แผนการสร้างงานในหมู่บ้าน แผนการสร้างรายได้และพัฒนาฝีมือและแผนการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส

1. การพิจารณาคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้านที่มีปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานสูง โดยให้จังหวัดเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย ตามหลักเกณฑ์และลำดับความสำคัญ ดังนี้

ลำดับที่ 1 หมู่บ้านล้าหลัง (เร่งรัดพัฒนาอันดับ 1) ตามบัญชีการสำรวจข้อมูล กชช.2 ก

1) เป็นหมู่บ้านแล้งซ้ำซาก หรือหมู่บ้านแล้งรุนแรง ตามบัญชีสำรวจของกระทรวงมหาดไทย

2) เป็นหมู่บ้านที่มีราษฎรอพยพออกไปทำงานท่ามาก ตามข้อมูลที่ปรากฏใน กชช.2 ก

ลำดับที่ 2 หมู่บ้านอื่น (นอกเหนือจากลำดับที่ 1) ที่จังหวัดพิจารณาเห็นว่าจะมีปัญหาการอพยพแรงงานอันเนื่องมาจากภัยแล้งอย่างรุนแรง

2. การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ให้องค์กรของประชาชนในระดับล่าง ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน และสภาตำบล ตามลำดับ เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกรายการที่จะได้รับการช่วยเหลือตามแผนฯ เสนอผ่านอำเภอไปยังจังหวัด การคัดเลือกรายการกลุ่มเป้าหมาย ให้ดำเนินการคัดเลือกจากรายการในพื้นที่เป้าหมาย โดยมีหลักเกณฑ์และจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

ลำดับที่ 1 เป็นรายการในพื้นที่เป้าหมายตามข้อ 1 ลำดับที่ 1 และให้จัดลำดับความสำคัญกลุ่มรายการในการช่วยเหลือ คือ

1) เป็นรายการในครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อปี โดยใช้ข้อมูล จปฐ.ข้อ 25 เป็นหลัก

2) เป็นราษฎรในครัวเรือนที่มีระดับคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จปฐ.ปี
ล่าสุด ตั้งแต่ 20 ตัวชี้วัดขึ้นไป

3) ราษฎรกลุ่มอื่นที่เห็นสมควร

ลำดับที่ 2 เป็นราษฎรในพื้นที่เป้าหมายลำดับที่ 2 และให้จัดลำดับความสำคัญกลุ่ม
ราษฎรในการให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกับกลุ่มเป้าหมายลำดับที่ 1

3. ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินงาน

3.1 กระทรวง แจกกรอบแผนงาน โครงการ กิจกรรม และกรอบวงเงินงบประมาณให้
จังหวัดทราบเพื่อเตรียมจัดทำโครงการ

3.2 จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาจัดทำโครงการ กิจกรรมตาม
กรอบแผนงาน โครงการ กิจกรรมและกรอบวงเงินงบประมาณที่กำหนด

3.3 จังหวัดแจ้งอำเภอจัดทำโครงการตามกรอบฯ โดยการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย
และกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และลำดับความสำคัญที่กำหนดไว้ในข้อ 1 และ 2

3.4 จังหวัดโดยคณะกรรมการตามข้อ 3.2 พิจารณาและอนุมัติโครงการที่อำเภอจัดทำ
เสนอแล้วรายงานให้กระทรวงฯ ทราบ และแจ้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานเมื่อได้รับแจ้งวง
เงินจัดสรรแล้ว

3.5 ให้จังหวัดรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการไปให้กระทรวงฯ ทราบเป็นระยะ
ทุก 15 วัน

3.6 กระทรวงฯ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ

4. การจัดองค์การบริหารโครงการ

ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูภาวะ
ปลูกใหม่ระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติโครงการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมายและ
กลุ่มเป้าหมาย โดยคณะกรรมการประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการ
การประจำจังหวัด สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นกรรมการ และหัวหน้าส่วนราชการ
ประจำจังหวัดอื่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร จำนวน 3-4 คน เป็นกรรมการฯ โดยมีผู้แทน
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมประจำจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ประโยชน์ที่ราษฎรได้รับในรูปของตัวเงิน

.../จากการดำเนินงาน...

2) เป็นราษฎรในครัวเรือนที่มีระดับคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๖๒๕.๖๖ บาท ตั้งแต่ 20 ครัวครัวขึ้นไป

3) ราษฎรกลุ่มอื่นที่เห็นสมควร

ลำดับที่ 2 เป็นราษฎรในพื้นที่เป้าหมายลำดับที่ 2 และให้จัดลำดับความสำคัญกลุ่มราษฎรในการให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกับกลุ่มเป้าหมายลำดับที่ 1

8. ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินงาน

3.1 กระทรวง แจ้งกรอบแผนงาน โครงการ กิจกรรม และกรอบวงเงินงบประมาณให้จังหวัดทราบเพื่อเตรียมจัดทำโครงการ

3.2 จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาจัดทำโครงการ กิจกรรมตามกรอบแผนงาน โครงการ กิจกรรมและกรอบวงเงินงบประมาณที่กำหนด

3.3 จังหวัดแจ้งอำเภอจัดทำโครงการตามกรอบฯ โดยการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และลำดับความสำคัญที่กำหนดไว้ในข้อ 1 และ 2

3.4 จังหวัดโดยคณะกรรมการตามข้อ 3.2 พิจารณาและอนุมัติโครงการที่อำเภอจัดทำเสนอแล้วรายงานให้กระทรวงฯ ทราบ และแจ้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานเมื่อได้รับแจ้งงวดเงินจัดสรรแล้ว

3.5 ให้จังหวัดรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการไปให้กระทรวงฯ ทราบเป็นระยะทุก 15 วัน

3.6 กระทรวงฯ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ

4. การจัดองค์การบริหารโครงการ

ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่ระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติโครงการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมาย โดยคณะกรรมการประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นกรรมการ และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดอื่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร จำนวน 3-4 คน เป็นกรรมการฯ โดยมีผู้แทนกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมประจำจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ประโยชน์ที่ราษฎรได้รับในรูปของตัวเงิน

.../จากการดำเนินงาน...

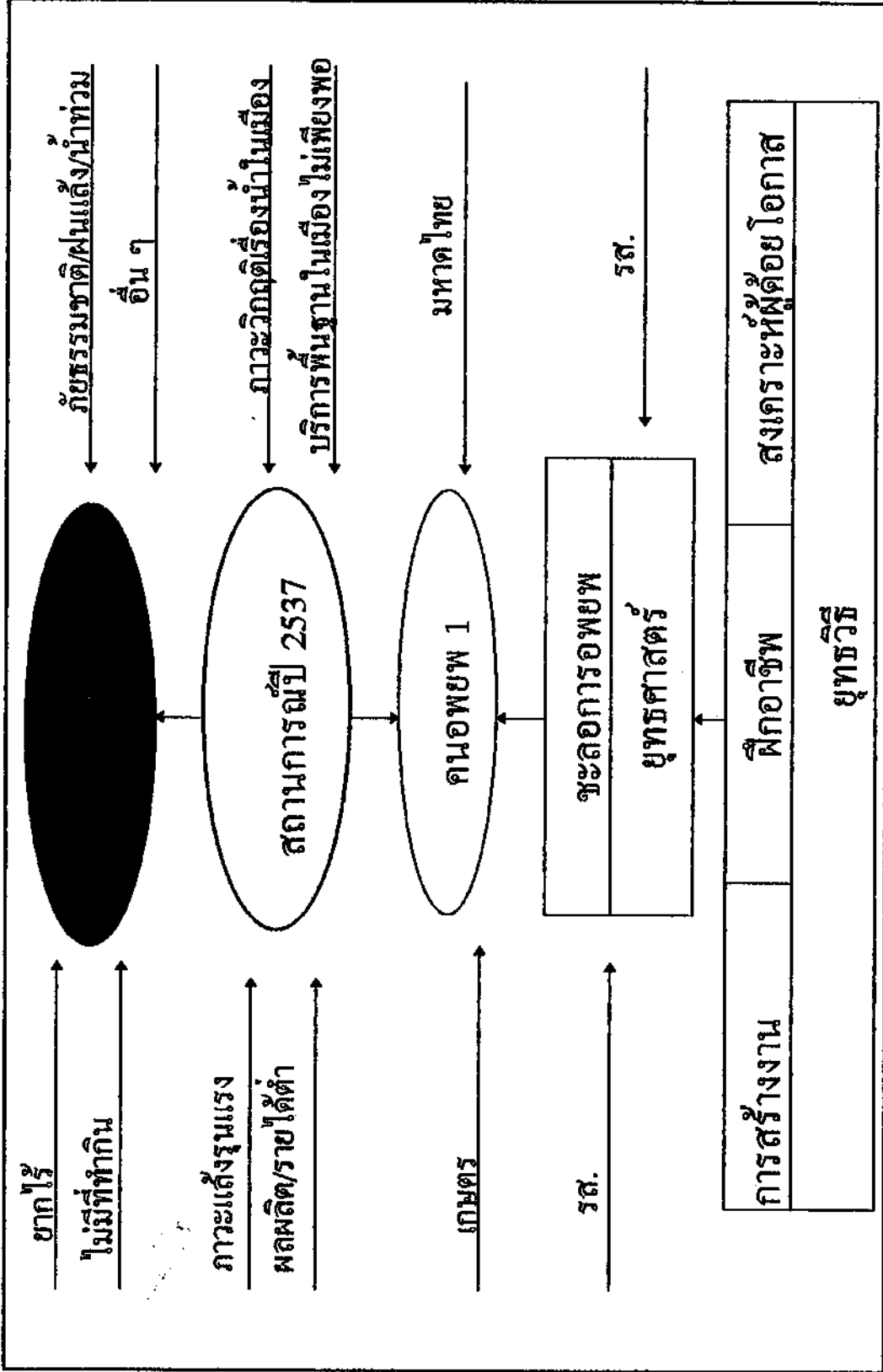
จากการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายที่รัฐลงทุนจะตกประมาณคนละ 4,503 บาทต่อโครงการ ซึ่งเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น ประเมินว่าราษฎรตามโครงการจะมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อโครงการ ดังนี้

- (1) โครงการของกรมการจัดหางาน ราษฎรจะมีรายได้เฉลี่ยคนละ 3,000 บาทต่อเดือน
- (2) โครงการของกรมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ราษฎรจะมีรายได้เฉลี่ยคนละ 1,500 บาทต่อเดือน
- (3) โครงการของกรมประชาสัมพันธ์ ราษฎรจะมีรายได้เฉลี่ยคนละ 1,200 บาทต่อเดือน

5.2 ประโยชน์ที่ราษฎรได้รับที่ไม่เป็นตัวเงิน

- (1) ได้อยู่กับครอบครัวในพื้นที่ ไม่ต้องแยกครอบครัว
- (2) ได้รับการพัฒนาด้านทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพ
- (3) ผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคมได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- (4) สาธารณสมบัติของชุมชนได้รับการซ่อมแซมและดูแลรักษา
- (5) ไม่ไปสร้างปัญหาในเมือง

1. กรอบแนวคิดของแผนชะลอการอพยพแรงงานฯ

2. ทำอะไร (โครงการ/กิจกรรม)

สามารถชะลอการอพยพได้

การสร้างงาน

- การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
- บูรณปฏิสังขรณ์วัดและสาธารณสมบัติชุมชน
- ประกอบอาชีพอิสระ
- เคลื่อนย้ายแรงงานอย่างมีระบบ
- นัดพบแรงงาน

การฝึกอาชีพ

- ฝึกอาชีพในสถาบันฯ
- ฝึกอาชีพในชุมชน
- ฝึกอาชีพที่ไม่ใช่ช่าง
- ยกระดับฝีมือ

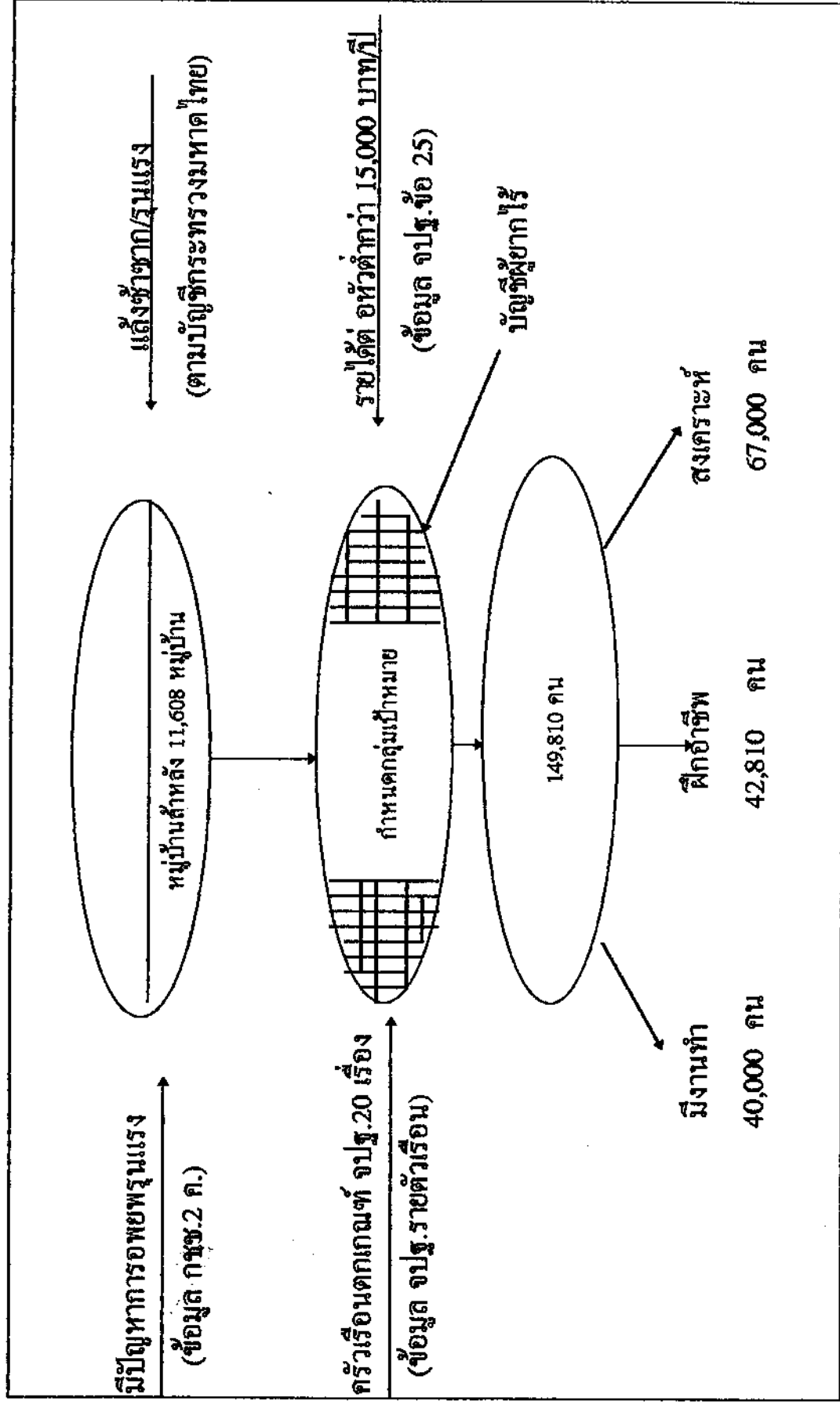
การสงเคราะห์

- พัฒนาคุณภาพชีวิต
- สงเคราะห์ที่คนชรา/พิการ
- สงเคราะห์ผู้ไร้รายได้/น้อย
- สงเคราะห์เด็กในครอบครัว
- ตั้งศูนย์แรงงาน/สวัสดิการสังคมประจำหมู่บ้าน

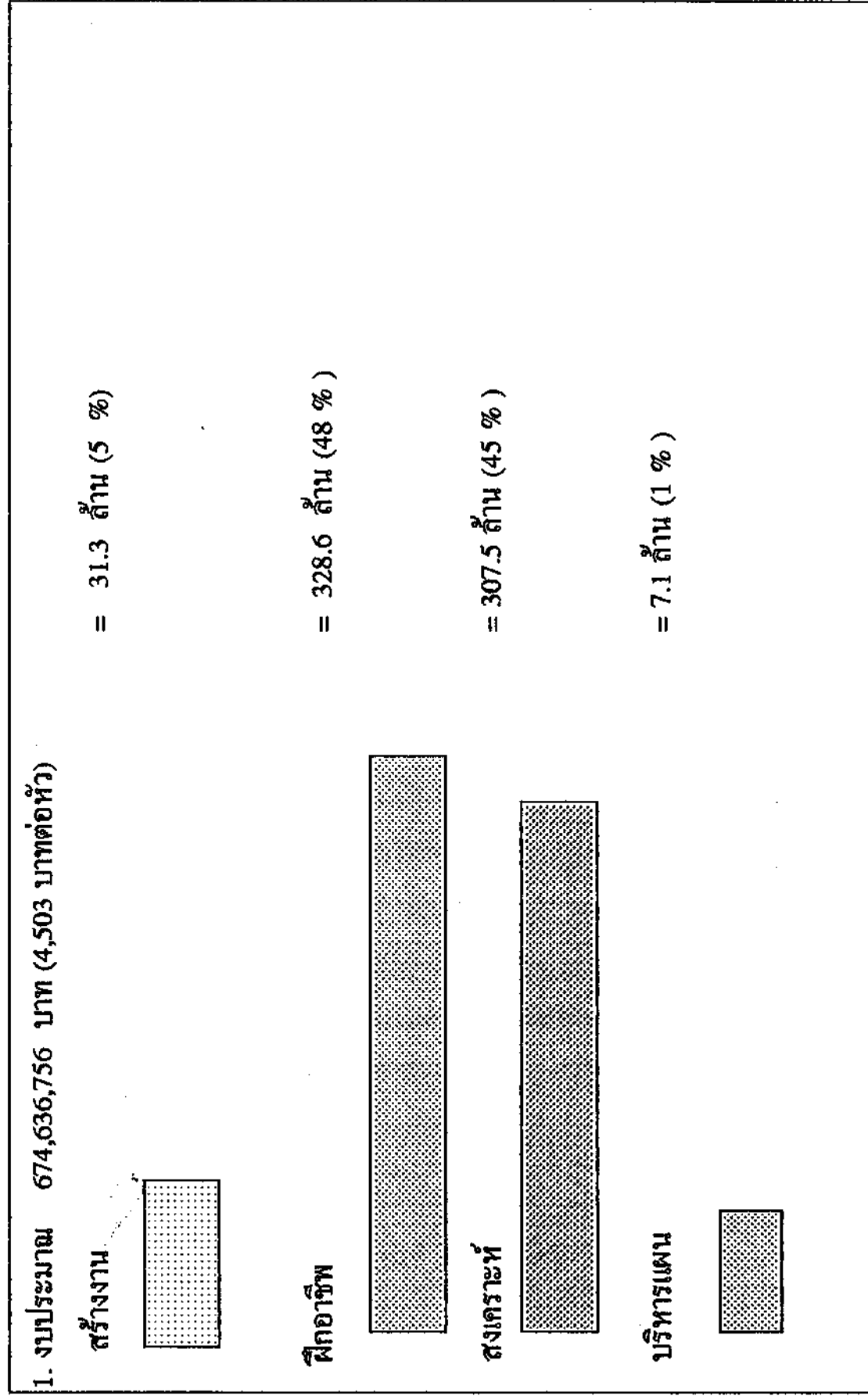
การบริหารแผน

- จัดประชุมชี้แจง
- ติดตามผล

3. กู้หน/กับไกร (พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย)

4. ใช้เงินทำใด/ใช้อย่างไร

ส่วนที่ 2 แผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูฤกษ์เพาะปลูกใหม่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช (นครศรีธรรมราช ปี 2538 : สำนักงานจังหวัด, 2538)

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดใหญ่ มีพื้นที่ 9,942.5 ตารางกิโลเมตร ประมาณร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ตั้งอยู่ประมาณตอนกลางด้านตะวันออกของภาคใต้ มีประชากรมากที่สุด เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสงขลา พัทลุง ตรัง กระบี่ และสุราษฎร์ธานี แบ่งการปกครองเป็น 18 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจประกอบด้วยการเกษตรกรรม การค้าส่ง การค้าปลีกและการบริการ เป็นส่วนใหญ่ ในปี 2534 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม จำนวน 28,089,105 ล้านบาท หากเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ ประชากรของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีรายได้ประชากรต่อหัว 20,926 บาท/คน/ปี อยู่ในลำดับที่ 11 ของภาคใต้ ประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/ปี จำนวน 113,820 คน หรือร้อยละ 47 (ข้อมูล จปฐ.ปี 2534) กำลังแรงงานมีปริมาณร้อยละ 58 ของจำนวนประชากรทั้งหมด หรือประมาณ 863,000 คน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชการ ได้กำหนดภารกิจไว้ 4 ประการ คือ

- (1) การพัฒนาคุณภาพการผลิตและการตลาดให้เป็นศูนย์กลางการเกษตรที่ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานของภาคใต้
- (2) ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นเมืองหลักทางอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตรและอุตสาหกรรมทั่วไปในเขตชายฝั่งทะเลภาคใต้
- (3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน
- (4) ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศูนย์กลางทางศาสนา วัฒนธรรมและความสมบูรณ์ทางธรรมชาติของประเทศ

ในปี 2538 จังหวัดนครศรีธรรมราชได้จัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการพัฒนาจังหวัด จำนวน 83,872,000 บาท และงบประมาณของจังหวัดตามกรอบนโยบายของรัฐบาล 4 ประเภท โครงการ คือ โครงการประเภทรักษา-น้ำใช้ โครงการประเภทรักษาอาชีพฯ โครงการประเภทรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและโครงการประเภทอื่น ๆ ตามความจำเป็นเร่งด่วน และคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดได้กำหนดกรอบนโยบายในระดับจังหวัด เพื่อให้ตรงกับสภาพและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และข้อมูลของจังหวัด ดังนี้

(1) หลักเกณฑ์โครงการประเภทน้ำกิน-น้ำใช้และพัฒนาอาชีพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของงบประมาณที่ได้รับ ร้อยละ 40 เป็นโครงการประเภทอนุรักษ์และประเภทอื่น ๆ

(2) ข้อมูลในการจัดทำโครงการ เน้นพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือ พื้นที่อำเภอปากพนัง อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และบางส่วนของอำเภอสถานสกา อำเภอเมือง อำเภอจุฬาภรณ์ และกิ่งอำเภอพระพรหม และตามข้อมูลพื้นที่หมู่บ้านเลี้ยงรุ่นแรงปี 2538 จำนวน 271 หมู่บ้าน

2. แผนงาน โครงการ กิจกรรมตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาดเพาะปลูกใหม่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตาราง 2.1 แผนงาน/โครงการ

ที่	แผนงาน/โครงการ	จำนวน	ผู้เข้าร่วมโครงการ(คน)	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
1.	แผนงานสร้างรายได้และพัฒนาอาชีพ - โครงการฝึกอาชีพในชนบท	59 รุ่น	1,180 คน	7,434,000	กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
2.	แผนงานสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส - โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท	63 โครงการ	1,096 คน	2,650,000	กรมประชาสงเคราะห์
	รวม	122	2,276	10,084,000	

ตาราง 2.2 แผนงาน/โครงการ/งบประมาณจำแนกเป็นรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	โครงการศึกษาฯ (รุ่น)	โครงการพัฒนา คุณภาพชีวิตฯ (โครงการ)	รวม	งบประมาณ (บาท)
1.	ปากพนัง	16	4	20	2,215,900
2.	เชียรใหญ่	17	9	26	2,407,000
3.	ร่อนพิบูลย์	5	9	14	1,021,350
4.	ชะอวด	11	16	27	1,916,000
5.	หัวไทร	10	19	29	2,073,750
6.	เมือง	-	6	6	450,000
	รวม	59	63	122	10,094,000

ตาราง 2.3 แผนงาน/โครงการ จำแนกตามผู้ร่วมโครงการ

ที่	อำเภอ	โครงการศึกษาฯ		โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต		รวม	
		จำนวนรุ่น	จำนวนคน	จำนวนโครงการ	จำนวนคน	รุ่น/โครงการ	จำนวนคน
1.	ปากพนัง	16	320	4	68	20	388
2.	เชียรใหญ่	17	340	9	280	26	620
3.	ร่อนพิบูลย์	5	100	9	146	14	246
4.	ชะอวด	11	220	16	219	27	439
5.	หัวไทร	10	200	19	233	29	433
6.	เมือง	-	-	6	150	6	150
	รวม	59	1,180	63	1,096	122	2,276

ตาราง 2.4 โครงการฝึกอาชีพในชนบท จำแนกตามสาขา

ที่	สาขา	ปากพนัง	เชียรใหญ่	ร่อนพิบูลย์	ชะอวด	หัวไทร	เมือง	รวม(รุ่น)
1.	ซ่อมเครื่อง ยนต์เล็ก	11	3	2	7	2	-	25
2.	ช่างซ่อมอุปกรณ์ ไฟฟ้า	-	2	-	-	3	-	5
3.	ช่างเดินสายไฟฟ้า ในอาคาร	-	3	3	3	2	-	11
4.	ช่างก่อสร้าง	1	-	-	-	-	-	1
5.	ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า	4	8	-	1	1	-	14
6.	ช่างเสริมสวย	-	1	-	-	2	-	3
	รวม	16	16	5	10	10	-	59

ตาราง 2.5 โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท จำแนกตามกิจกรรม

ที่	สาขา	ปากพนัง	เชียรใหญ่	ร่อนพิบูลย์	ชะอวด	หัวไทร	เมือง	รวม(กิจกรรม)
1.	แหล่งน้ำ	3	5	3	16	13	2	42
2.	ถนน	-	4	1	-	2	-	7
3.	สิ่งแวดล้อม	1	-	1	-	4	4	10
4.	อาชีพ	-	-	1	-	-	-	1
5.	ศ.เด็กเล็ก, ศ.สงเคราะห์ ราษฎร	-	-	1	-	-	-	1
6.	ปลูกป่า	-	-	2	-	-	-	2
	รวม	4	9	9	16	19	6	63

บทที่ 4

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูกฎการเพาะปลูกใหม่ ในปี พ.ศ.2537 ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอาชีพ และการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนในชนบทไม่ต้องอพยพไปหางานทำในเขตเมืองนั้น สรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

1. แผนงานสร้างรายได้และฝึกอาชีพ

1.1 โครงการฝึกอาชีพในชนบท จำนวน 59 รุ่น สามารถฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนได้จำนวน 1,180 คน ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง 5 อำเภอตามนโยบายของจังหวัด คือ อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด และอำเภอหัวไทร

1.2 โครงการฝึกอาชีพในชนบท สามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่ 5 อำเภอ ดังกล่าว มีความรู้ในวิชาช่างสาขาต่าง ๆ คือ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ขนาดเล็ก ช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร ช่างก่อสร้าง ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าและช่างเสริมสวย

1.3 ประชาชนที่ได้รับการฝึกอาชีพในสาขาช่างทั้ง 5 สาขา จำนวน 1,180 คน สามารถใช้วิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน ตำบล หรือในอำเภอ จังหวัด โดยไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นจากการที่หัวหน้าครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสอยู่กันพร้อมหน้า

1.4 ในระหว่างการฝึกอาชีพ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีรายได้วันละ 50 บาท หลังสุด 58 วัน จะมีรายได้คนละ 2,900 บาท ซึ่งทำให้ครอบครัวมีรายได้เสริมในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ

1.5 นอกจากนั้น การฝึกอบรมอาชีพ โดยเฉพาะสาขาช่าง สามารถช่วยสร้างซ่อมแซมสาธารณสมบัติของชุมชน เช่น รั้วโรงเรียน วัด ศาลากลางบ้าน ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2. แผนงานสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส

2.1 โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูกฎการเพาะปลูกใหม่ ปี พ.ศ.2534 สามารถช่วยให้ประชาชนมีงานทำและมี

...รายได้ในช่วง...

รายได้ในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวในพื้นที่ 6 อำเภอ คือ อำเภอปากนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอหัวไทร และอำเภอเมือง จำนวน 1,096 คน โดยเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ถึง 122 โครงการย่อย

2.2 ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ 1,096 คน ในโครงการย่อย 122 โครงการ จะมีรายได้เฉลี่ยคนละ 2,417 บาท ซึ่งรายได้จำนวนนี้พอที่จะเป็นรายได้ส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ครอบครัวในชนบทสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ไม่ต้องอพยพไปหางานทำ เนื่องจากในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวหรือฤดูแล้ง ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงว่างงานและไม่มีรายได้

2.3 การที่โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบครัวในชนบทสามารถช่วยให้ประชาชน 1,096 คน มีรายได้ ในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวนั้น สามารถส่งผลไปถึงสมาชิกในครอบครัวให้สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติไม่ต้องอพยพเคลื่อนย้ายไปหางานทำที่อื่นอีกประมาณ 5,000 คน (เฉลี่ยครอบครัวละ 5 คน)

2.4 โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท นอกจากสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวยากจนเป็นการชะลอการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานแล้ว กิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบทยังเป็นการปรับปรุงซ่อมแซมสาธารณสมบัติต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น ปรับปรุงแหล่งน้ำ ขุดลอก คู คลอง ทางระบายน้ำ ซ่อมแซมถนนในหมู่บ้าน ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม พัฒนาอาคารสถานที่ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมอาชีพ และปลูกต้นไม้ในหมู่บ้าน อันส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านดีขึ้น

3. ปัญหาอุปสรรค

3.1 โครงการฝึกอาชีพในชนบท

(1) ขาดแคลนวิทยากรฝึกอบรมในสาขาวิชาชีพ ทำให้ต้องจัดหลักสูตรที่สามารถหาวิทยากรได้ ซึ่งอาจไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนและวิทยากรท้องถิ่นยังขาดทักษะในการสอนและการถ่ายทอด

(2) เครื่องมืออุปกรณ์ในการฝึกมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึก

(3) การกำหนดพื้นที่และการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายยังคงคลาดเคลื่อน บางพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอพยพไปก่อนแล้ว

3.2 โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท

(1) งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากอำเภอมีความต้องการโครงการมาก แต่งบประมาณมีน้อย ทำให้ไม่สามารถจัดสรรลงได้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายได้

...(2) การคัดเลือกประชาชน ...

0 12.05.6
 เลขเรียกหนังสือ ก 6374
 เลขทะเบียน 925
 วันที่ 24 ส.ค. 2543

(2) การคัดเลือกประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการบางพื้นที่ ผู้เข้าร่วมโครงการไม่ใช่แรงงานอพยพ แต่เป็นกลุ่มสตรีและผู้สูงอายุ ทำให้การดำเนินโครงการไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูคุณภาพเพาะปลูกใหม่

(3) บางโครงการระยะเวลาของโครงการสั้นเกินไปเพียง 10-15 วัน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะช่วยให้แรงงานที่จะอพยพมีงานและรายได้ทดแทนการอพยพไปทำงานต่างถิ่นได้ และบางโครงการก็ดำเนินการล่าช้า ประชาชนวัยทำงานในชนบทบางส่วนได้อพยพไปทำงานที่อื่นก่อนแล้ว

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 การดำเนินงานโครงการฝึกอาชีพในชนบทและโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท ตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูคุณภาพเพาะปลูกใหม่ สิ่งสำคัญคือ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งจะต้องเป็นกลุ่มประชาชนวัยทำงานที่คาดว่าจะอพยพไปทำงานทำในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว มีข้อมูลระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน อย่างชัดเจน ว่าพื้นที่ใดมีแรงงานอพยพจำนวนเท่าใด พื้นที่ใดมากพื้นที่ใดน้อย แล้วจึงให้โครงการลงไปในพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายเหล่านั้น จึงจะสามารถชะลอการอพยพแรงงานหลังฤดูการเก็บเกี่ยวได้อย่างแท้จริง

4.2 การกำหนดสาขาวิชาชีพในการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอาชีพในชนบท ต้องศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะตลาดแรงงานในจังหวัดเป็นสำคัญ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของแผนชะลอการอพยพแรงงานต้องการให้ประชาชนวัยทำงานอยู่ในพื้นที่ ไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น ไม่ใช่กำหนดสาขาวิชาชีพฝึกอบรมตามที่หน่วยงานหรือตามวิทยากร เพราะหากฝึกอบรมแล้วไม่มีตลาดแรงงานรองรับ ก็จะกลายเป็นส่งเสริมให้แรงงานอพยพไปทำงานต่างถิ่นมากกว่าจะเป็นการชะลอการอพยพแรงงาน

4.3 การกำหนดกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท ควรใช้ข้อมูล กชช.2 ค ข้อมูล จปฐ. ข้อมูลแหล่งน้ำ ข้อมูลปัญหาเร่งด่วนของตำบล เป็นตัวกำหนดกิจกรรมของโครงการ เพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน นอกเหนือจากการชะลอการอพยพแรงงานแล้ว

5. ข้อสังเกต

5.1 จากการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่ของผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และผู้ตรวจราชการกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (การประเมินผลโครงการฝึกอาชีพในชนบท แผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่ ปีงบประมาณ 2537) มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะโดยสรุป ดังนี้

- (1) การจัดสรรงบประมาณควรจะได้มีการเตรียมการในการจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดต่าง ๆ เร็วขึ้นกว่าเดิม
- (2) ด้านหลักสูตร ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงานให้มากขึ้น และควรขยายเป็น 75 วัน เพื่อให้ครอบคลุมในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงธันวาคม
- (3) ควรจัดฝึกอบรมวิทยากรแต่ละสาขาเพิ่มเติม เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนวิทยากร
- (4) การคัดเลือกหมู่บ้าน ควรเลือกหมู่บ้านที่มีศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญ
- (5) ควรให้กรมประชาสัมพันธ์และกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจัดทำหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการและผู้เข้าฝึกให้ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

5.2 จากการติดตามและประเมินผลโครงการตามแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่ของเจ้าหน้าที่การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีข้อสังเกตและประเด็นสำคัญ ๆ (การประเมินผล โครงการฝึกอาชีพในชนบท ปีงบประมาณ 2537) ดังนี้

- (1) การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเนื่องจากปรากฏมี 19 จังหวัด ที่มีได้อยู่ในเขตพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้ง
- (2) กิจกรรมการฝึกอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงาน ส่วนใหญ่มีความสำคัญสูงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่
- (3) หัวใจสำคัญของความสำเร็จของโครงการ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย และระยะเวลาของการเริ่มโครงการ ถ้าขาดองค์ประกอบตัวหนึ่งโครงการจะไม่สามารถบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

5.3 จากการประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในชนบท (งบปกติ) ของกรมประชาสงเคราะห์ : พ.ศ.2540 พบว่า สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ยากไร้ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยมีรายได้จากการเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสาธารณสุขของหมู่บ้านได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ อันส่งผลต่อความผาสุกของครอบครัว เกิดความมั่นคงในระดับชุมชน ไม่ต้องอพยพเคลื่อนย้ายไปทำงานต่างถิ่น สอดตามเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นให้ “คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และการพัฒนาที่ยั่งยืน”

บรรณานุกรม

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย “การกำหนดเครื่องชี้วัดผู้ด้อยโอกาสทางสังคม” เอกสาร
วิชาการ ลำดับที่ 289 เล่มที่ 17/2536

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม “การประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตครอบครัวในชนบท (งบปกติ) เมษายน 2540

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม “รายงานการวิจัยสภาพความเป็นอยู่ของ
ราษฎรในหมู่บ้านเลี้ยงช้างภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีบ้านปะอาว ตำบล
ปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ” เอกสารวิชาการ ลำดับที่ 406
เล่มที่ 7/2540

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม “การประเมินผลโครงการฝึกอาชีพใน
ชนบท แผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะปลูกใหม่ ปีงบประมาณ 2537
กว.กพร.1/2538

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม “คู่มือการปฏิบัติงานแผนชะลอการอพยพแรงงานรอดูดูกาลเพาะ
ปลูกใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2) ธันวาคม 2536

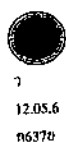
คณะกรรมการโครงการชูเศรษฐกิจไทยในสากล “วิสัยทัศน์เศรษฐกิจและสังคมไทย” พฤษภาคม
2539

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ “การแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ไปสู่การปฏิบัติ” กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ หจก. เมธี คหราช
พรินติ้ง, 2539

สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช “นครศรีธรรมราช ปี 2538” เมษายน 2538

สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย “การวิจัยทางสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาสังคม” เอกสาร
ชุดที่ 2 สรุปรายงานการวิจัย มีนาคม 2539

อานนท์ อาภาภิรม “ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมไทย” กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2517

12.05.6
86378

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

00575

พุทธศาสตร์เชิงรุกการชะลอ